

OSMONKULMA PUU-KÄPYLÄ

SUOJELULIITE
ALUEEN RAKENNUKSET
JA YMPÄRISTÖ

RAKENNUKSET

Osmonkulma osana Puu-Käpylää

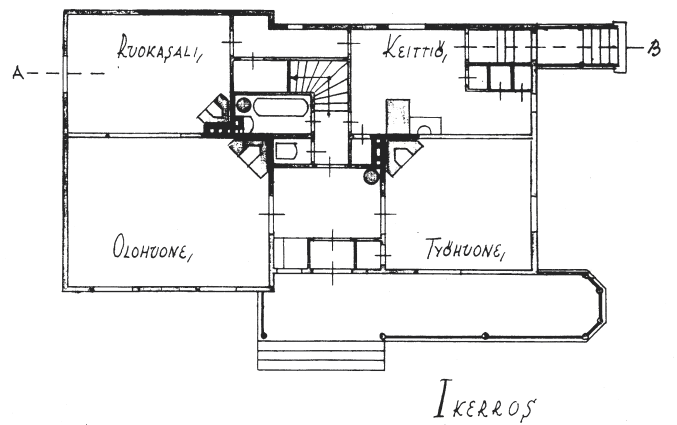
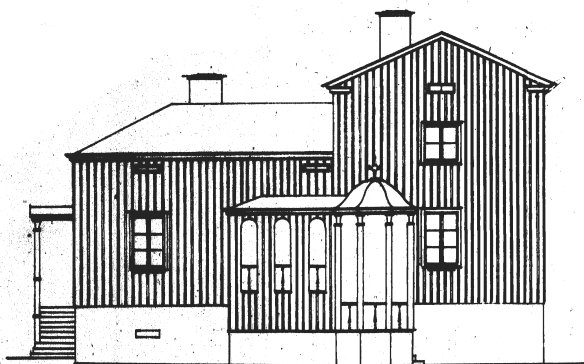
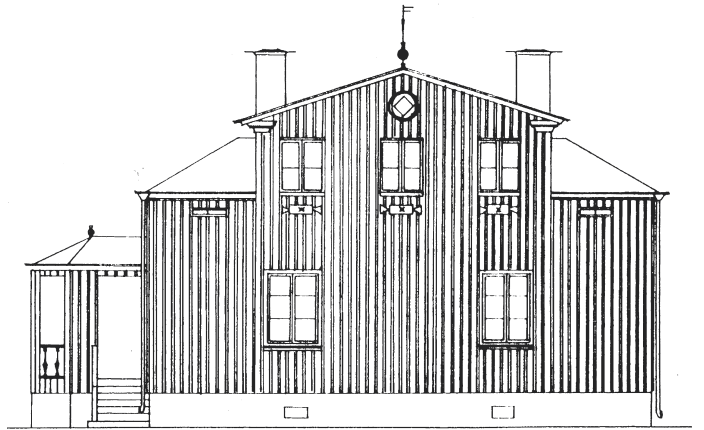
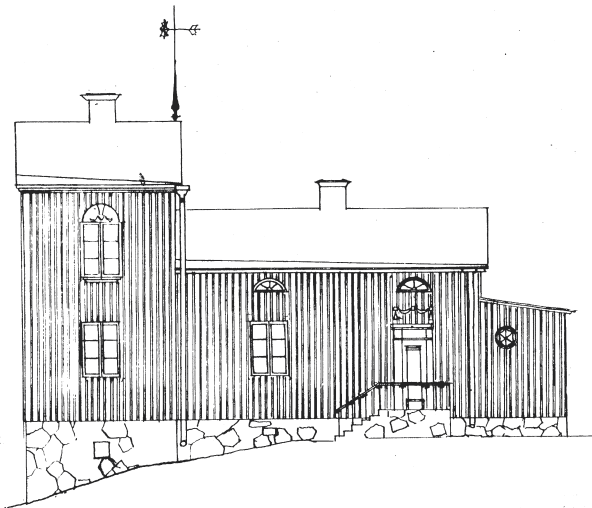
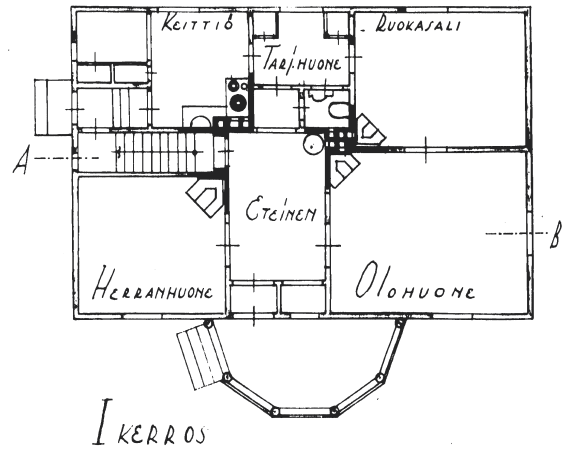
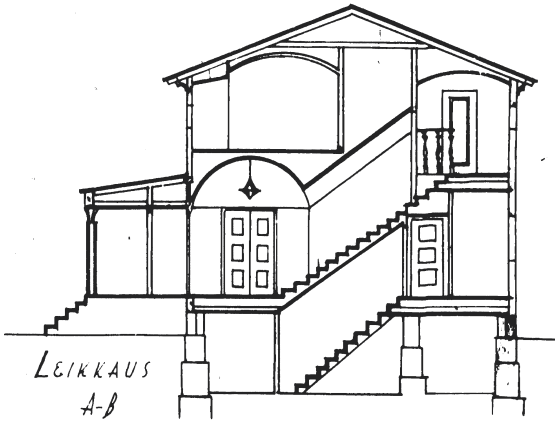
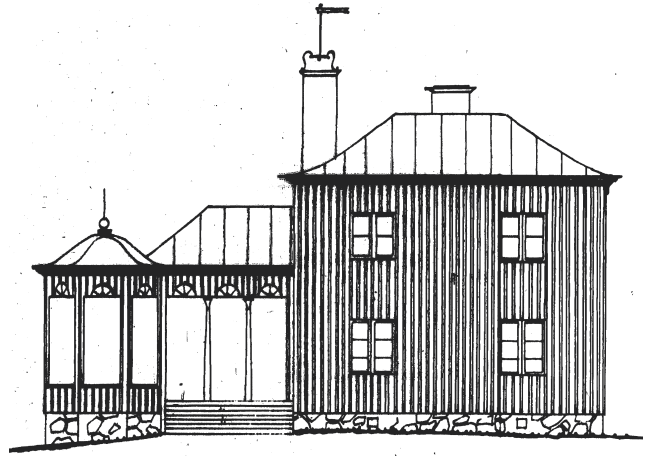
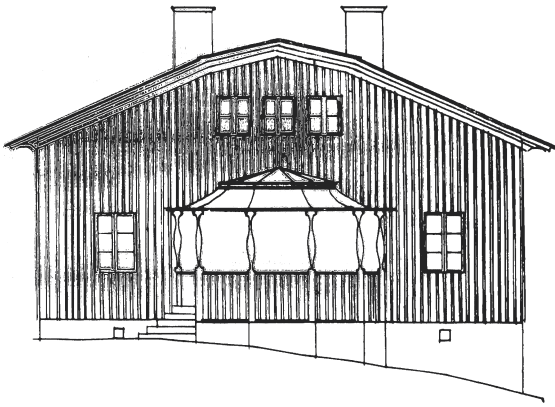
Osmonkulman korttelit kuuluvat osaksi Puu-Käpylää, joka on keskeinen kohde suomalaisen sosiaalisen asuntotuotannon, asuinalueiden asemakaavoituksen ja asuntosuunnittelun sekä -rakentamisen historiassa. Se edustaa rakennustaiteellisesti ja sosiaalisesti ensiluokkaista työväestön asuinalueetta, jossa yhdistyvät englantilainen puutarhakaupunki-ideologia ja suomalainen puukaupunkiperinne. Alue on toteutunut arkkitehdit Birger Brunilan ja Otto-livari Meurmanin 1920 valmistuneen järjestelyehdotuksen mukaan. Alueen arkkitehdiksi kutsuttiin Martti Välikangas, joka ratkaisi mm. talojen sijoittelun maastoon. 1920-luvun kaupunkisuunnittelun ihanteisiin kuulunut yhtenäinen kaupunkikuva toteutuu alueella vielä tänäkin päivänä.

Osmonkulman rakentaminen

Osmonkulman suunnittelu käynnistyi Puu-Käpylän yhteispihallisten kortteleiden rakentamisen loppuvaiheessa omakotirakennushankkeena. Silloisen korttelin 823 rakentamiseksi perustettiin Osmo-Käpylä-niminen osakeyhtiö, joka hoiti rakennuttamisen keskitetysti. Yhtiössä Helsingin kaupunkia edustivat Akseli Toivonen ja Arnold Eriksson. Kaikkien asuntojen pohjapinta-ala päätettiin rakentaa osakeyhtiön toimesta 120 m²:n suuruisena, jonka lisäksi kukin osakas saisi rakentaa toisen kerroksen omaan laskuunsa makunsa ja tarpeidensa mukaisesti. Asuinrakennusten korkeus rajoitettiin enintään kaksikerroksiseksi ja kahdeksan metriseksi. Rakennuksiin tehtiin heti rakennusvaiheessa wc- ja kylpyhuone-tilat. Korttelien rakennusmääräyksien mukaan talojen kivijalan piti kohota vähintään puoli metriä maanpinnan yläpuolelle ja kellariin sai sijoittaa ikkunallisen pesutuvan. Rakennusten valmistuttua luovutti yhtiö talot osakkaille ja sen haltuun jäi vain yhteinen sauna- ja pesutuparakennus. Myöhemmin tämäkin rakennus on otettu asuinkäyttöön. Kaupungin tonttivuokra alueella poikkesi alusta alkaen muiden Puu-Käpylän tonttien vuokrasta ollen tavanomaista suurempi. Kenties myös siitä johtuen Osmonkujan kortteleita kutsuttiin "miljonäärikortteliksi".

Osmonkulman arkkitehtuuri

On sanottu, että Osmonkulman rakennuksissa Martti Välikangas paljasti itsestään toisenlaisen puolen suunnittelijana. Toisin kun muualla Puu-Käpylässä, Osmonkulman rakennusmassojen ryhmittely oli rohkeaa ja epäsovinnasta. Klassismin yleiset ideat saivat persoonallisen toteutuksen Osmonkulmassa. Joissakin julkisivuissa saattoi nähdä silmät, toisissa epäsymmetrisistä kappaleista oli koottu symmetrinen kokonaisuus. Osmonkulmassa on nähtävissä erikoisuuksina muun muassa kepeä kiinalainen pagodikatto ja epätavallisen raskaat räystäslisät. Välikangas käytti rakennuksissa klassismin koristeaiheita muodostaen rikkaan kokoelman yksityiskohtia. Rakennusten väritys saattoi talonpoikaisen perinteen mukaan olla punamultaa tai keltamultaa tai vailla perinnettä vihreää tai sinistä öljymaalia. Osmonkulman rakennusten arkkitehtuuria on luonnehdittu kekseliääksi ja taidokkaaksi rakennustaiteeksi. Vaikka alueen rakennukset eroavatkin Käpylän muusta standardirakenteisiin perustuvasta rakennuskannasta vapaamman muotoilunsa vuoksi, on tyyli silti yhdenmukainen. Rakennusten klassisesta arkkitehtuurista tutut yksityiskohdat toistavat muualla Puu-Käpylässä käytettyjä aiheita.

Osmonkulman asemakaava vuodelta 1937

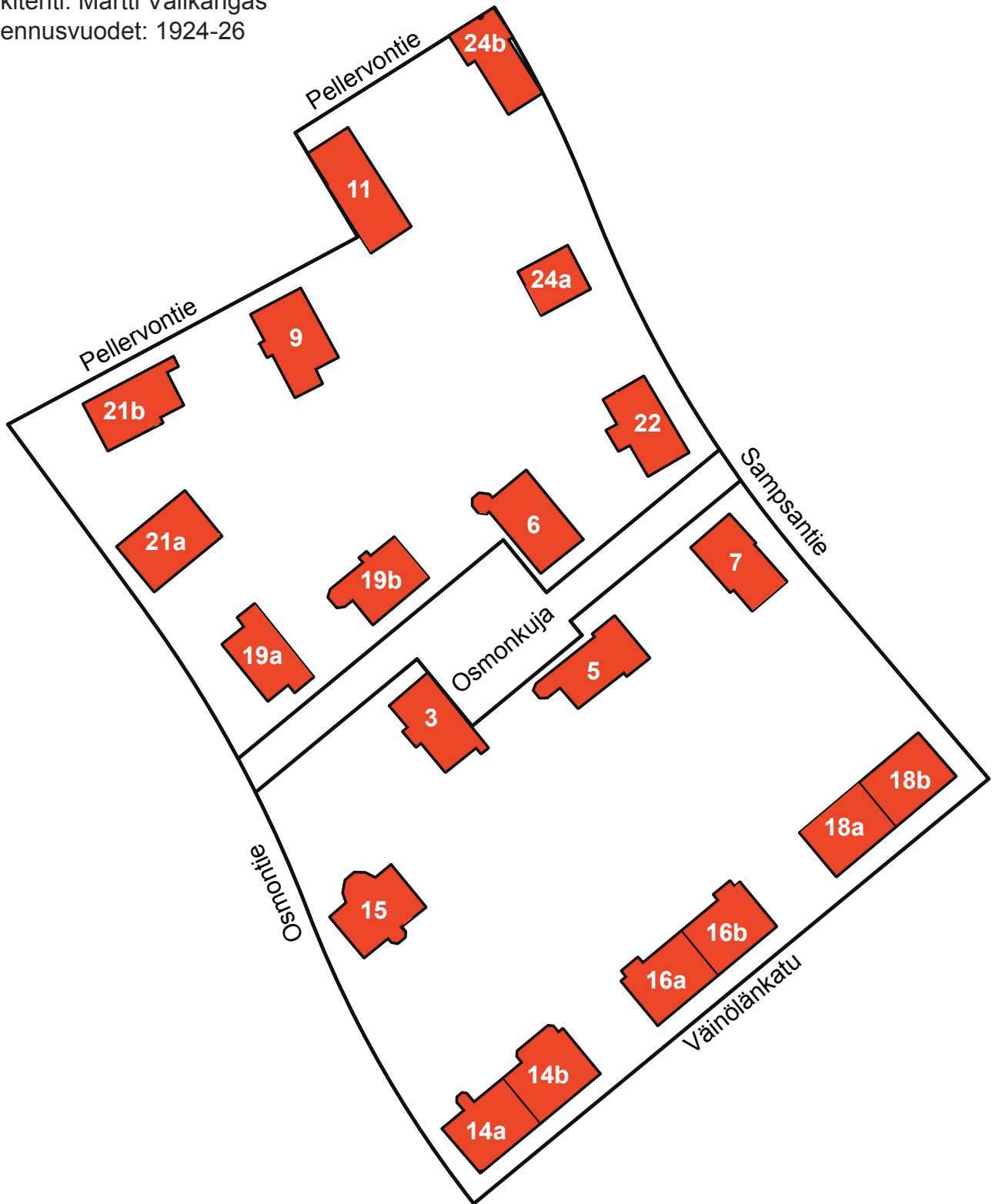

Osmonkulman ilmakekuva vuodelta 2012

RAKENNUKSET

Osmonkulma "miljonäärikorttelit"

17 rakennusta Puu-Käpylässä
arkkitehti: Martti Välikangas
rakennusvuodet: 1924-26

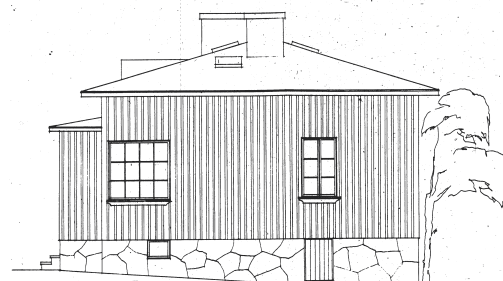
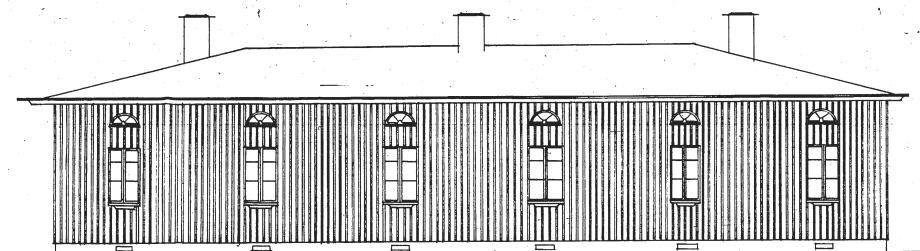
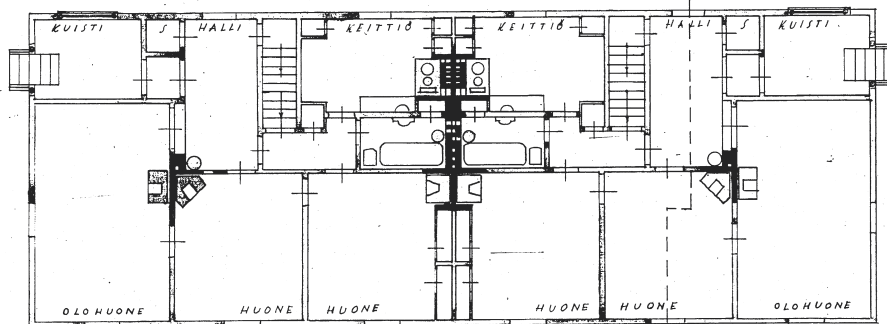
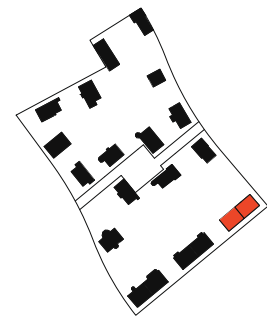
SUOJELULIITE
Osmonkulman rakennukset ja
ympäristö
Liite kaavaan Käpylä, Osmonkulma

Helsingin kaupunkisuunnitteluvirasto
Asemakaavaosasto
Kantakaupunkitoimisto
Hertta Ahvenainen

Väinölänkatu 18a ja 18b

arkkitehti: Martti Välikangas
rakennusvuosi: 1925

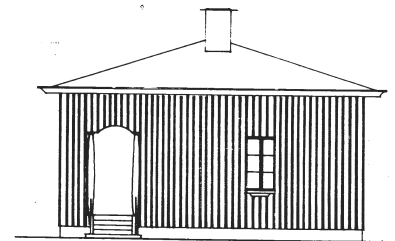
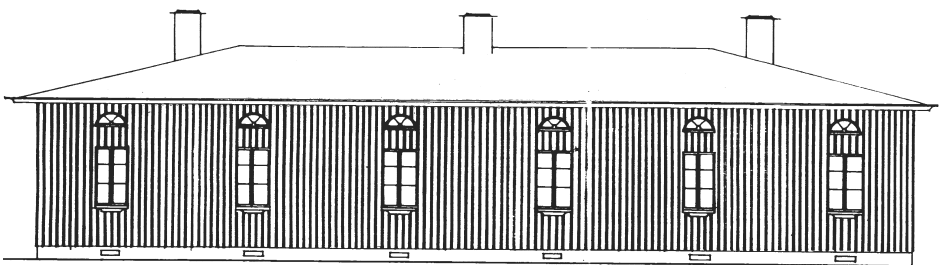
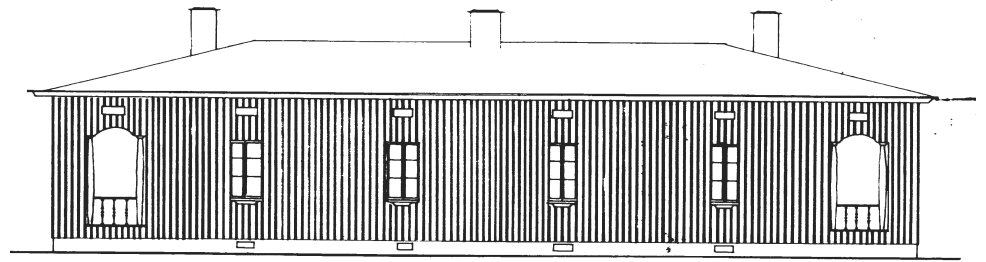
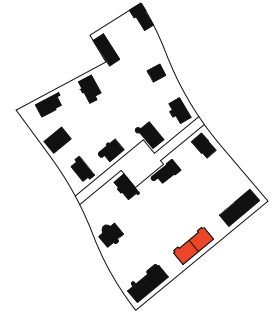
SUOJELULIITE
Osmonkulman rakennukset ja
ympäristö
Liite kaavaan Käpylä, Osmonkulma

Helsingin kaupunkisuunnitteluvirasto
Asemakaavaosasto
Kantakaupunkitoimisto
Hertta Ahvenainen

Väinölänkatu 16a ja 16b

arkkitehti: Martti Välikangas
rakennusvuosi: 1924

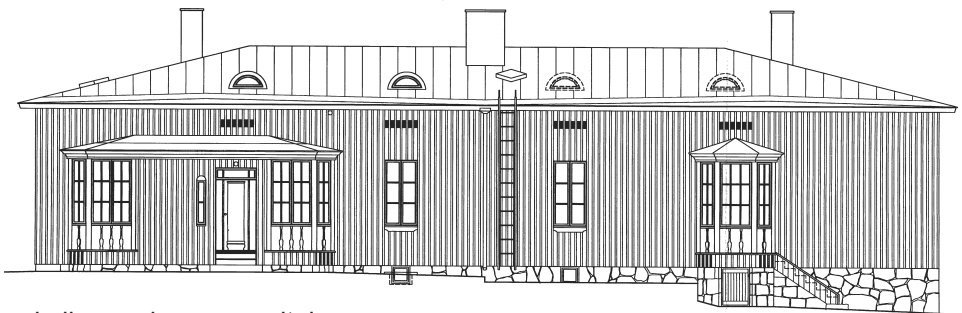
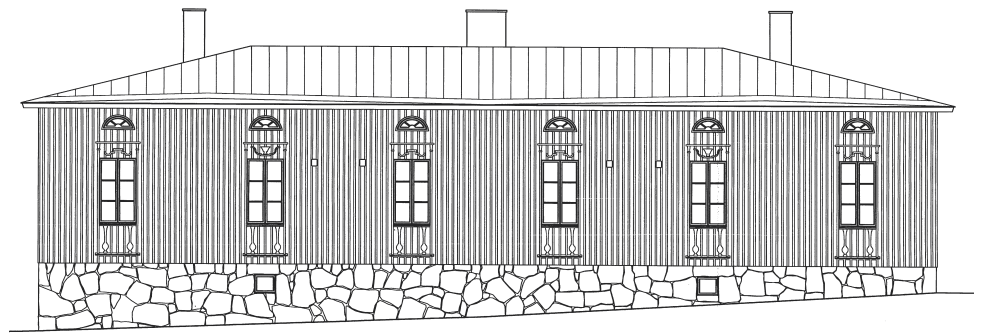
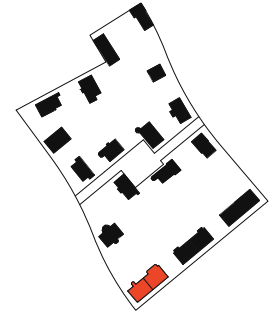
SUOJELULIITE
Osmonkulman rakennukset ja
ympäristö
Liite kaavaan Käpylä, Osmonkulma

Helsingin kaupunkisuunnitteluvirasto
Asemakaavaosasto
Kantakaupunkitoimisto
Hertta Ahvenainen

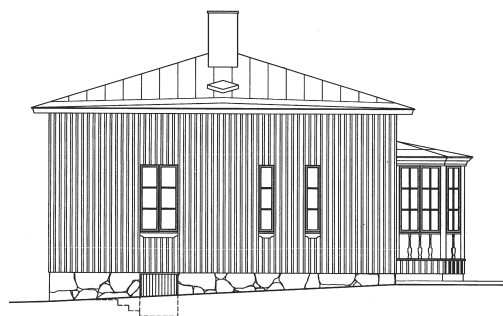

Väinölänkatu 14a ja 14b

arkkitehti: Martti Välikangas
rakennusvuosi: 1926

ei alkuperäinen suunnitelma

SUOJELULIITE
Osmonkulman rakennukset ja
ympäristö
Liite kaavaan Käpylä, Osmonkulma

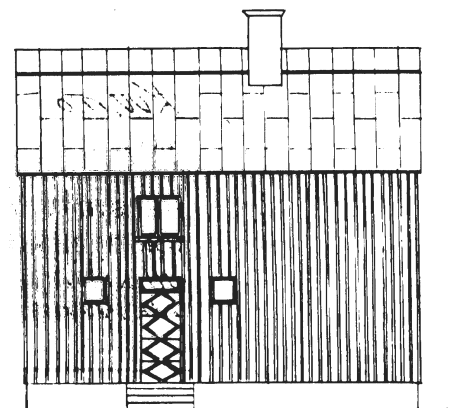
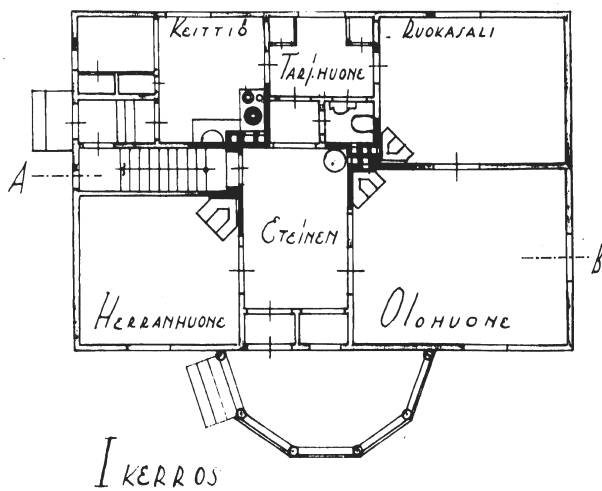
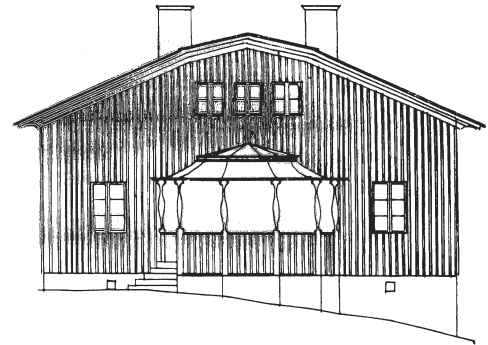
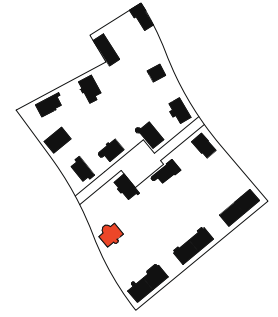
Helsingin kaupunkisuunnitteluvirasto
Asemakaavaosasto
Kantakaupunkitoimisto
Hertta Ahvenainen

Osmontie 15 (Osmonkuja1)

arkkitehti: Martti Välikangas

rakennusvuosi: 1925

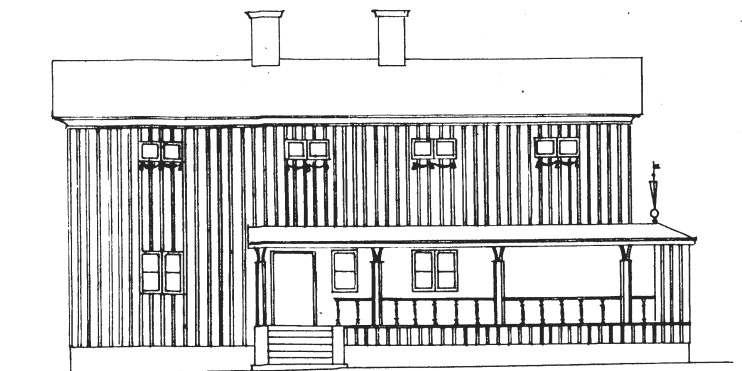
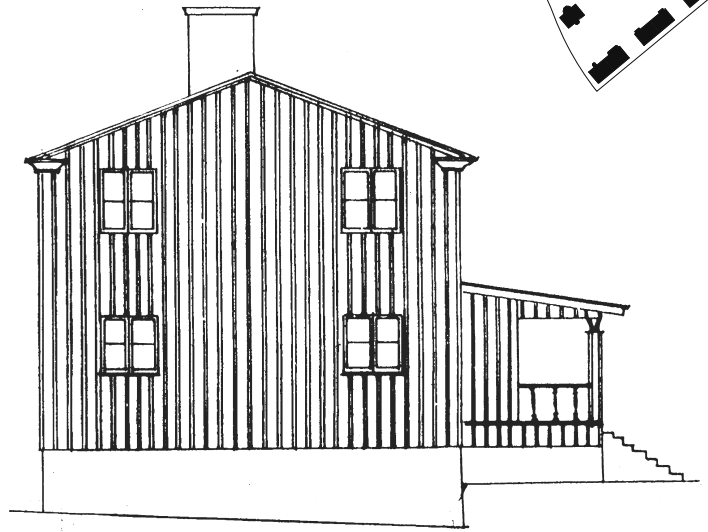
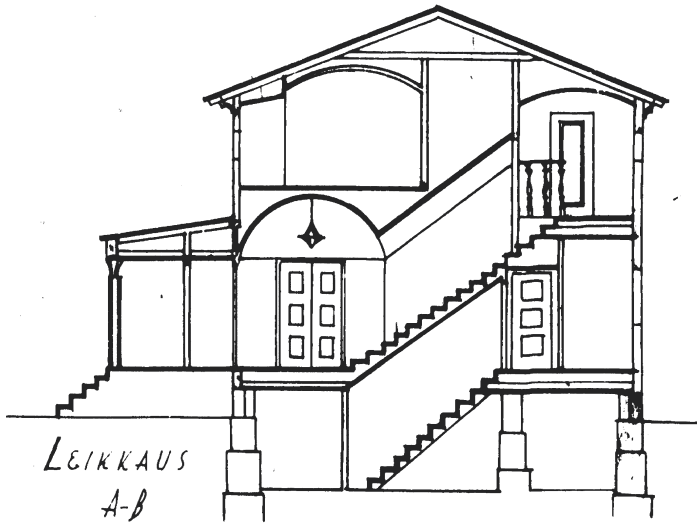
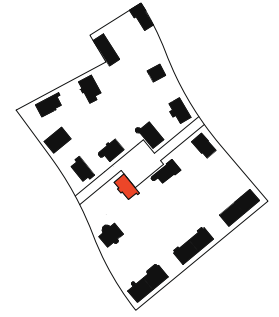
SUOJELULIITE
Osmonkulman rakennukset ja
ympäristö
Liite kaavaan Käpylä, Osmonkulma

Helsingin kaupunkisuunnitteluvirasto
Asemakaavaosasto
Kantakaupunkitoimisto
Hertta Ahvenainen

Osmonkuja 3

arkkitehti: Martti Välikangas
rakennusvuosi: 1924

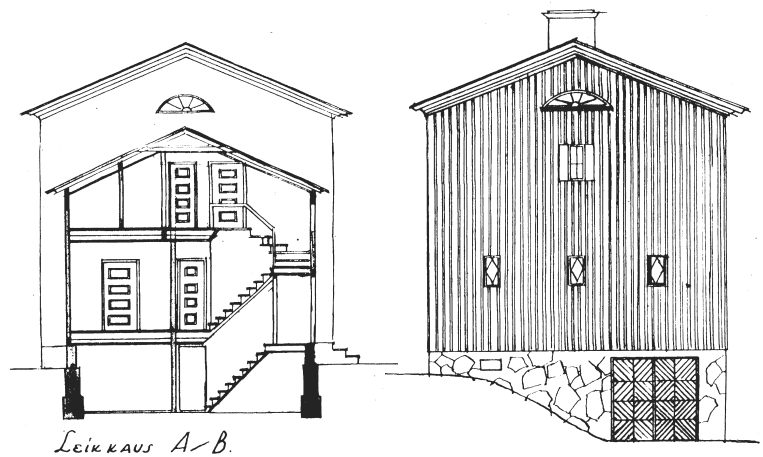
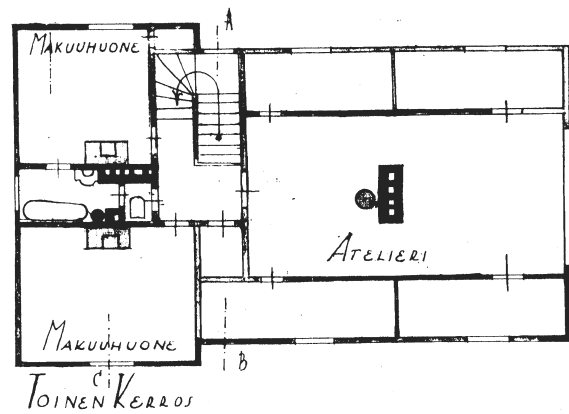
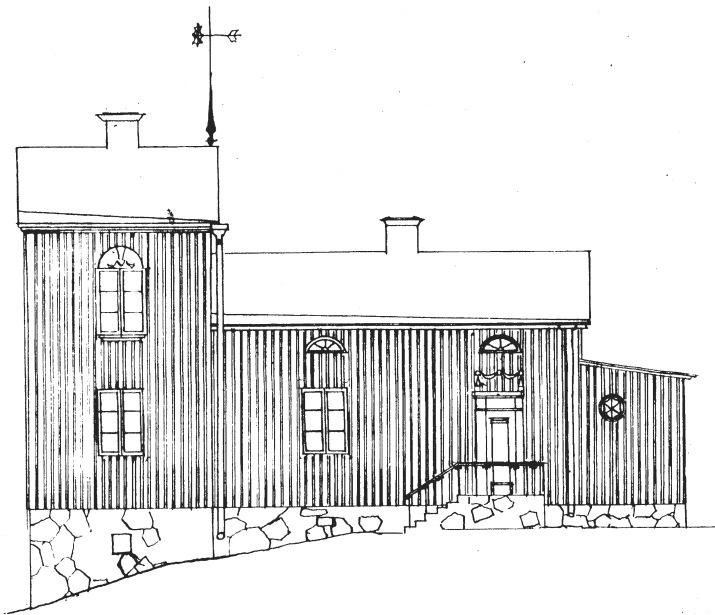
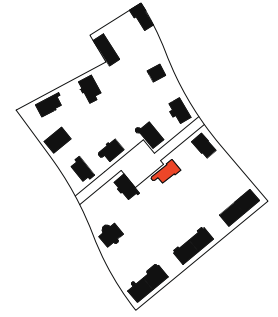
SUOJELULIITE
Osmonkulman rakennukset ja
ympäristö
Liite kaavaan Käpylä, Osmonkulma

Helsingin kaupunkisuunnitteluvirasto
Asemakaavaosasto
Kantakaupunkitoimisto
Hertta Ahvenainen

Osmonkuja 5

arkkitehti: Martti Välikangas
rakennusvuosi: 1924

SUOJELULIITE
Osmonkulman rakennukset ja
ympäristö
Liite kaavaan Käpylä, Osmonkulma

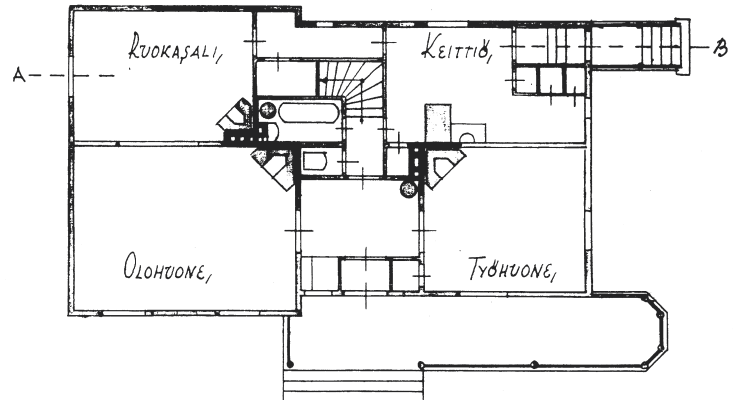
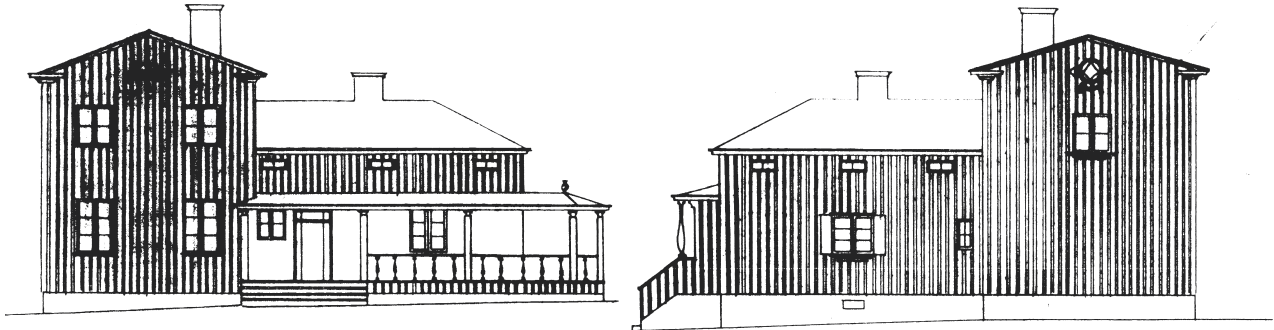
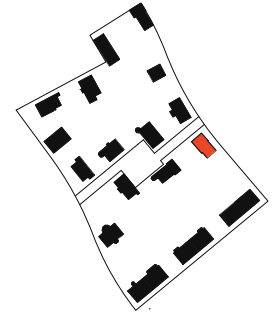
Helsingin kaupunkisuunnitteluvirasto
Asemakaavaosasto
Kantakaupunkitoimisto
Hertta Ahvenainen

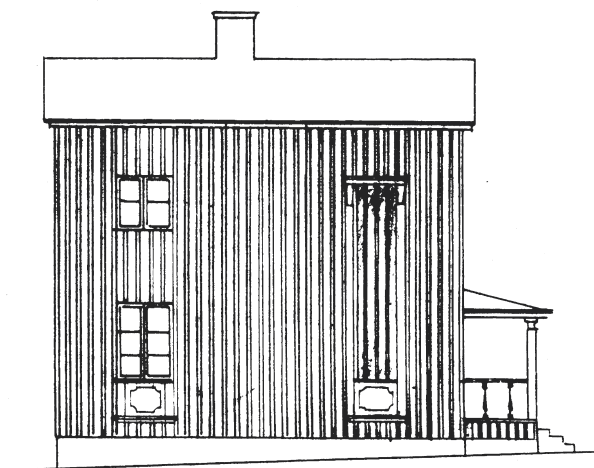
Osmonkuja 7 (Sampsantie 16)

arkkitehti: Martti Välikangas

rakennusvuosi: 1924

I KERROS

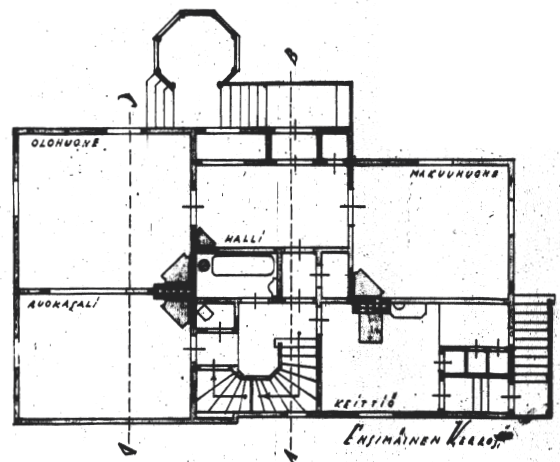
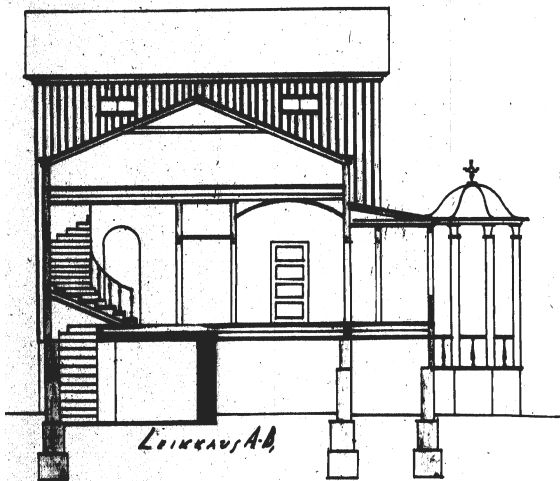
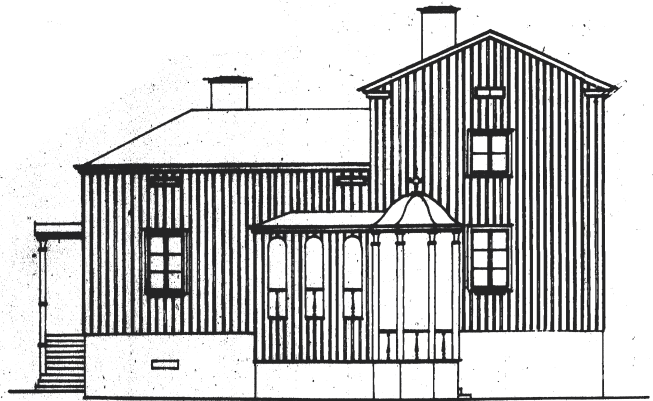
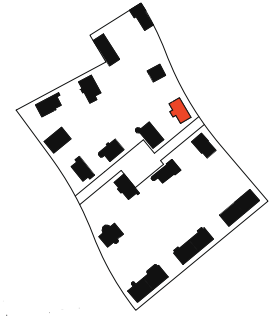
SUOJELULIITE
Osmonkulman rakennukset ja
ympäristö
Liite kaavaan Käpylä, Osmonkulma

Helsingin kaupunkisuunnitteluvirasto
Asemakaavaosasto
Kantakaupunkitoimisto
Hertta Ahvenainen

Sampsantie 22

arkkitehti: Martti Välikangas
rakennusvuosi: 1924

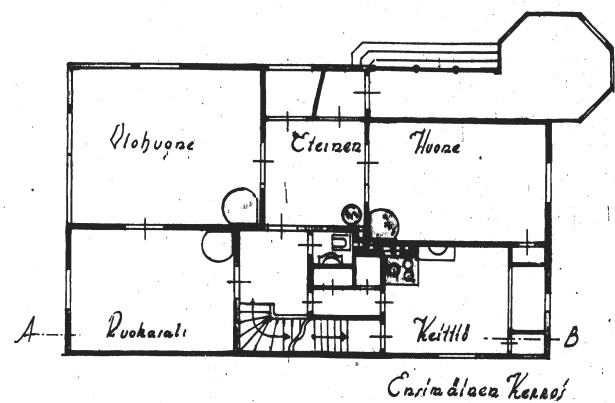
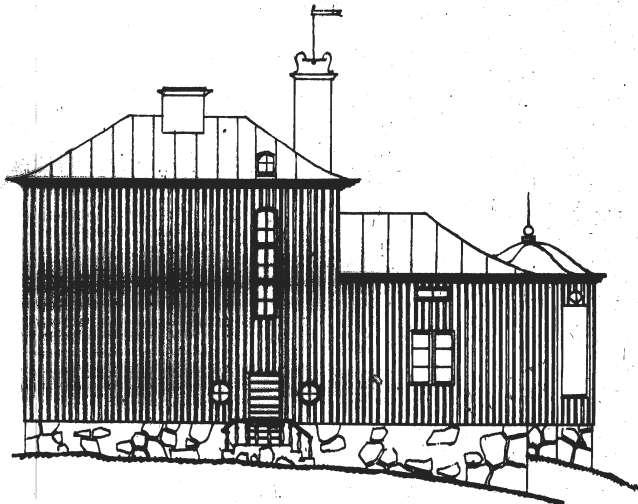
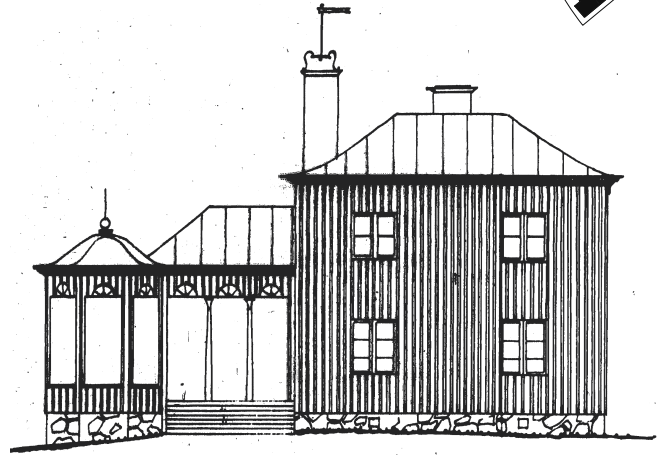
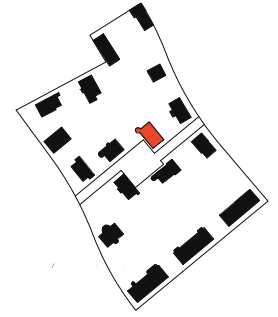
SUOJELULIITE
Osmonkulman rakennukset ja
ympäristö
Liite kaavaan Käpylä, Osmonkulma

Helsingin kaupunkisuunnitteluvirasto
Asemakaavaosasto
Kantakaupunkitoimisto
Hertta Ahvenainen

Osmonkuja 6

arkkitehti: Martti Välikangas
rakennusvuosi: 1925

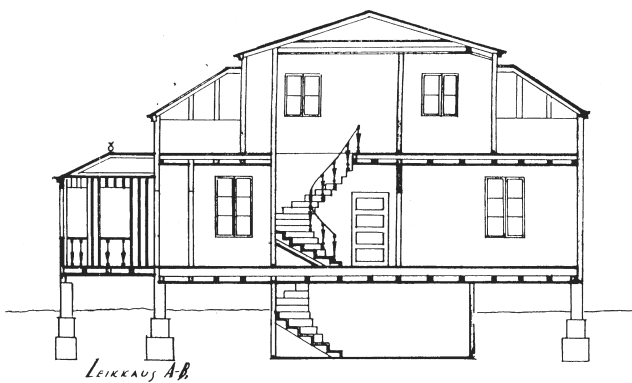
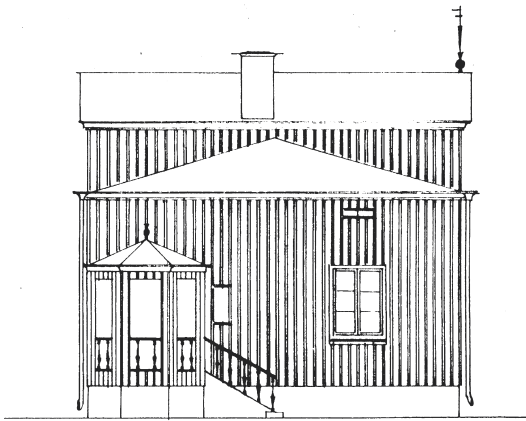
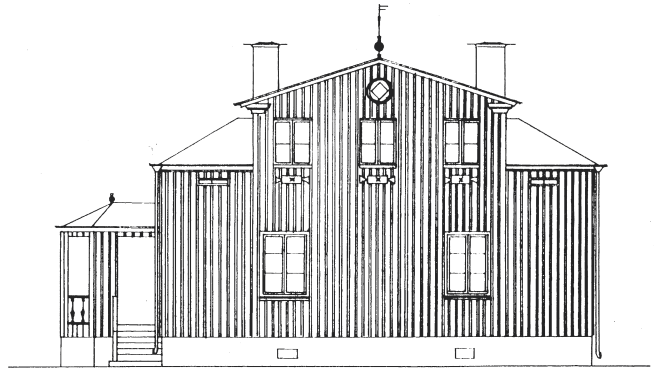
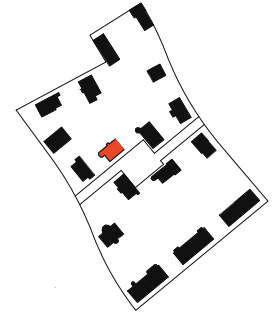
SUOJELULIITE
Osmonkulman rakennukset ja
ympäristö
Liite kaavaan Käpylä, Osmonkulma

Helsingin kaupunkisuunnitteluvirasto
Asemakaavaosasto
Kantakaupunkitoimisto
Hertta Ahvenainen

Osmontie 19b (Osmonkuja 4)

arkkitehti: Martti Välikangas
rakennusvuosi: 1925

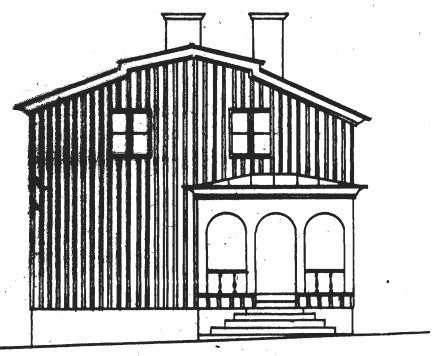
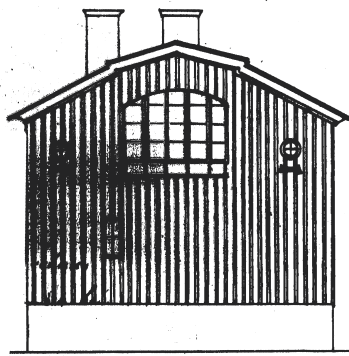
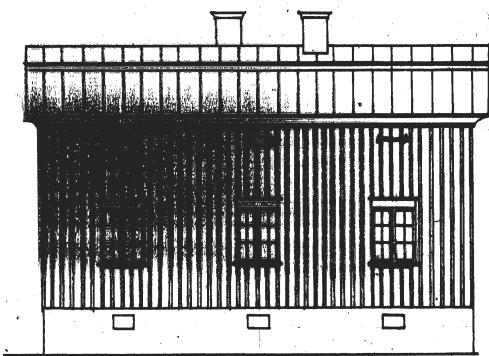
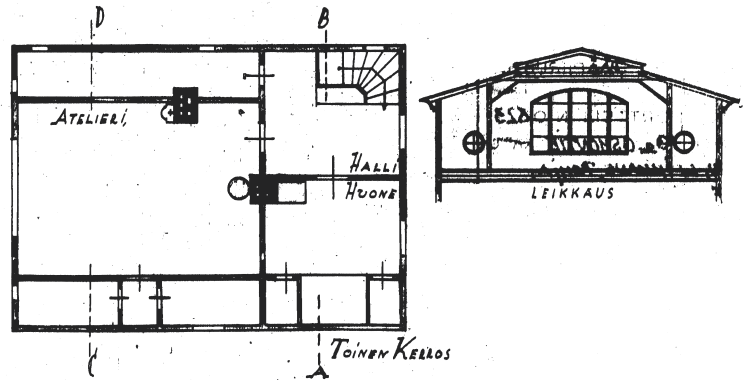
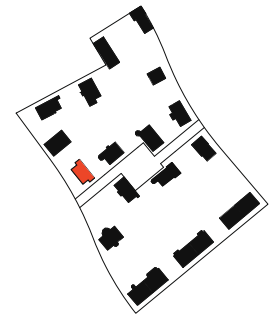
SUOJELULIITE
Osmonkulman rakennukset ja
ympäristö
Liite kaavaan Käpylä, Osmonkulma

Helsingin kaupunkisuunnitteluvirasto
Asemakaavaosasto
Kantakaupunkitoimisto
Hertta Ahvenainen

Osmontie 19a

arkkitehti: Martti Välikangas
rakennusvuosi: 1925

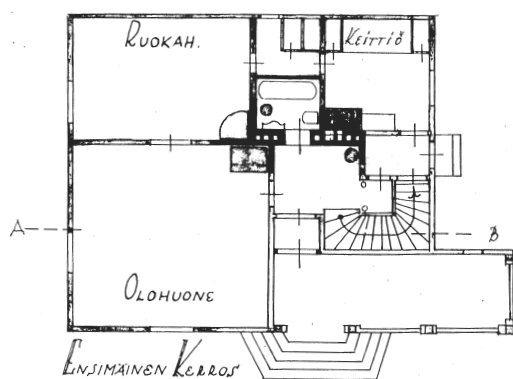
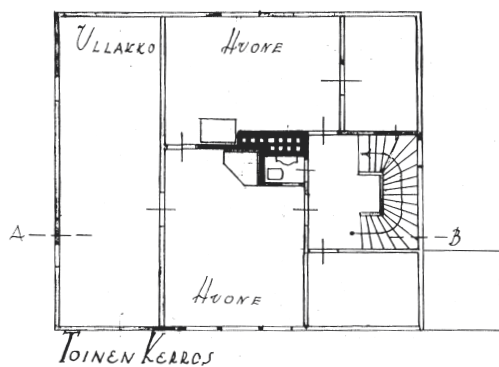
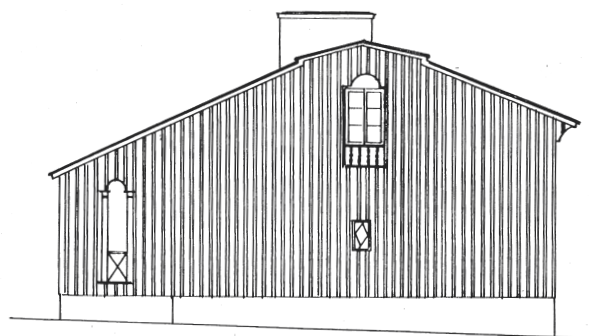
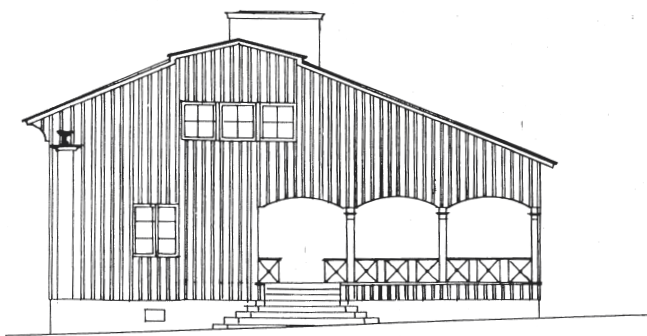
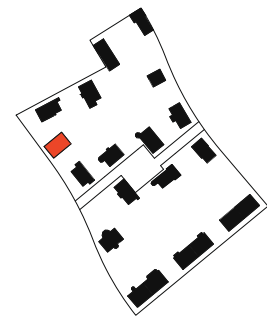
SUOJELULIITE
Osmonkulman rakennukset ja
ympäristö
Liite kaavaan Käpylä, Osmonkulma

Helsingin kaupunkisuunnitteluvirasto
Asemakaavaosasto
Kantakaupunkitoimisto
Hertta Ahvenainen

Osmontie 21a

arkkitehti: Martti Välikangas
rakennusvuosi: 1925

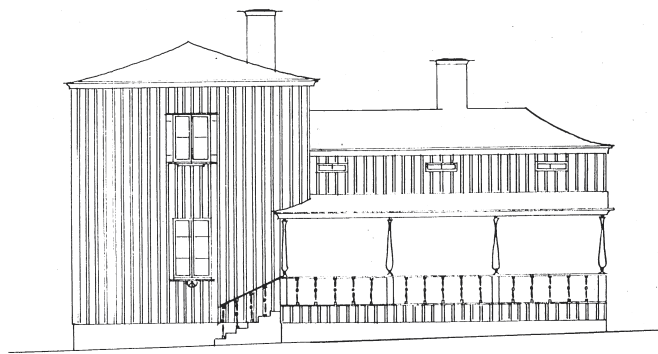
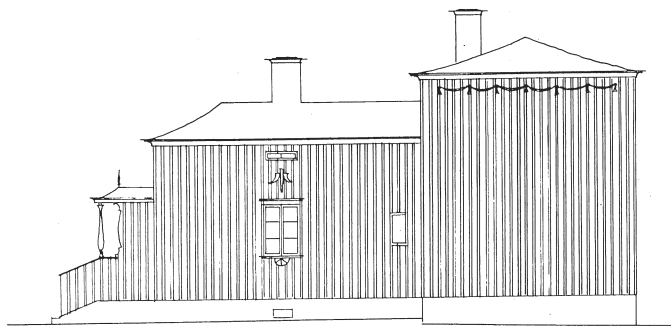
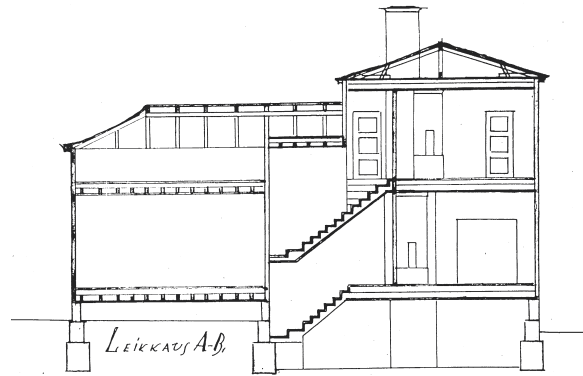
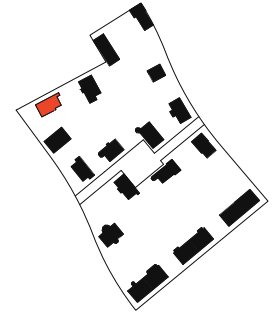
SUOJELULIITE
Osmonkulman rakennukset ja
ympäristö
Liite kaavaan Käpylä, Osmonkulma

Helsingin kaupunkisuunnitteluvirasto
Asemakaavaosasto
Kantakaupunkitoimisto
Hertta Ahvenainen

Osmontie 21b (Pellervontie 7)

arkkitehti: Martti Välikangas
rakennusvuosi: 1924

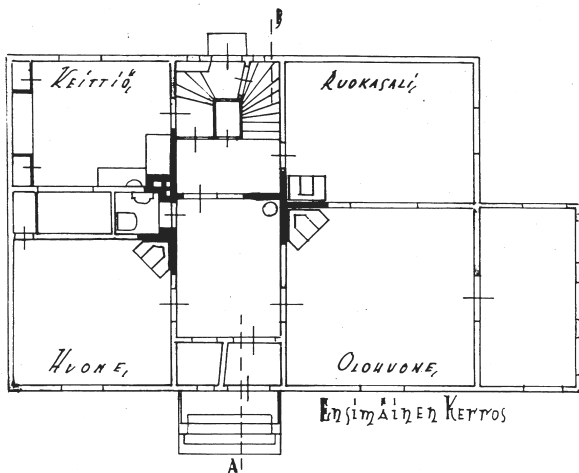
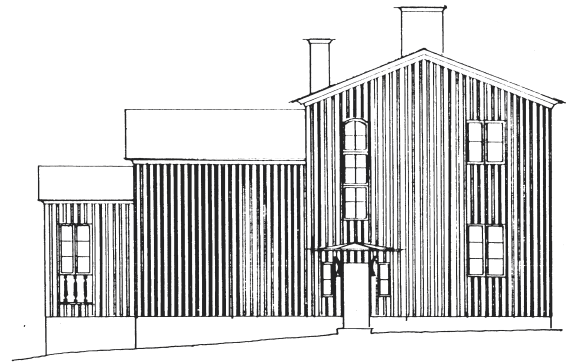
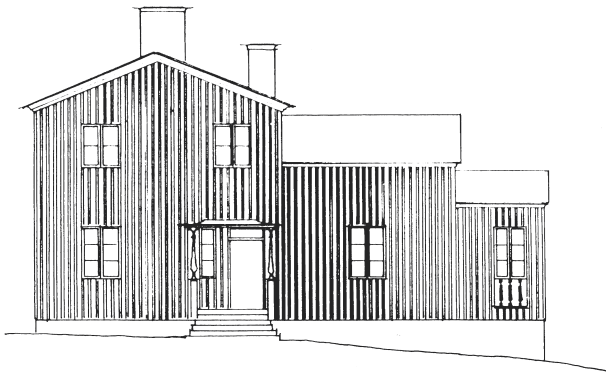
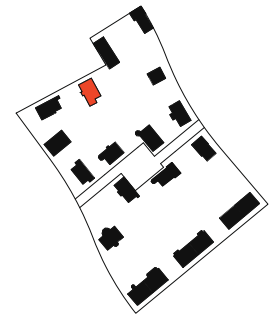
SUOJELULIITE
Osmonkulman rakennukset ja
ympäristö
Liite kaavaan Käpylä, Osmonkulma

Helsingin kaupunkisuunnitteluvirasto
Asemakaavaosasto
Kantakaupunkitoimisto
Hertta Ahvenainen

Pellervontie 9

arkkitehti: Martti Välikangas
rakennusvuosi: 1924

SUOJELULIITE
Osmonkulman rakennukset ja
ympäristö
Liite kaavaan Käpylä, Osmonkulma

Helsingin kaupunkisuunnitteluvirasto
Asemakaavaosasto
Kantakaupunkitoimisto
Hertta Ahvenainen

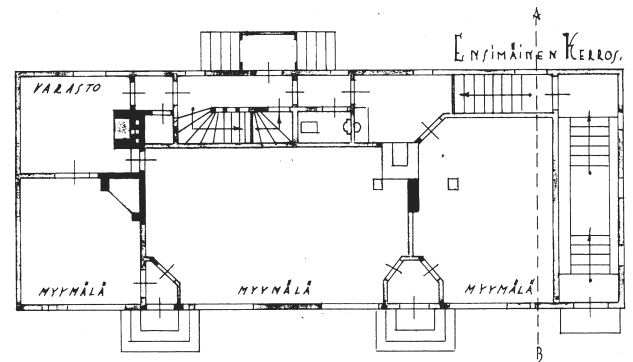
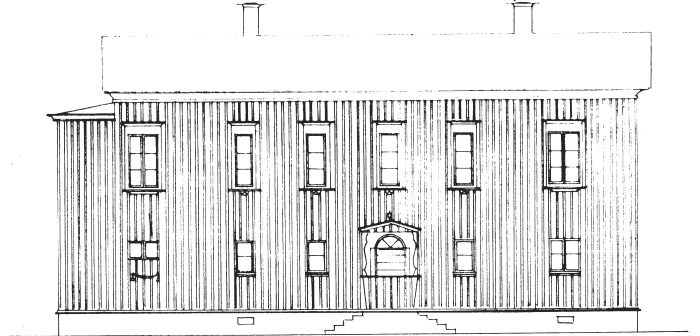
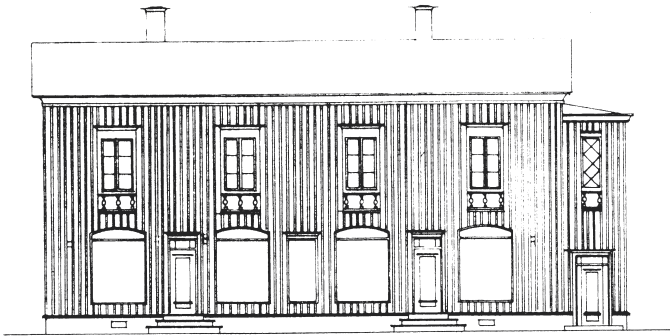
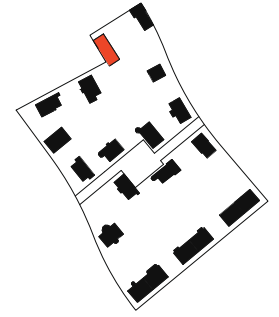

Pellervontie 11

arkkitehti: Martti Välikangas

rakennusvuosi: 1924

entinen myymälä, nykyinen asuinrakennus

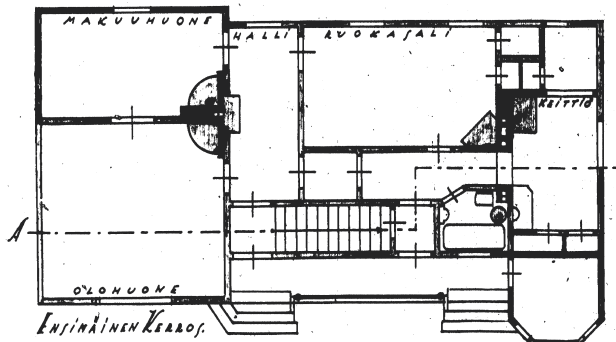
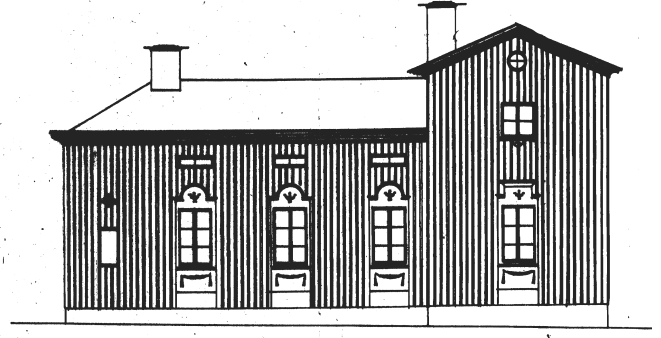
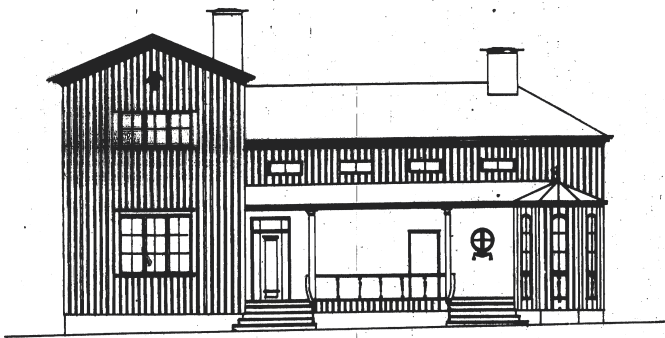
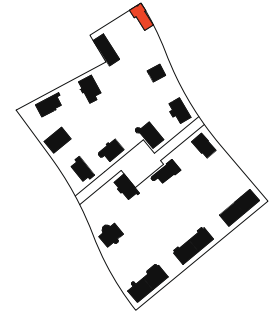
SUOJELULIITE
Osmonkulman rakennukset ja
ympäristö
Liite kaavaan Käpylä, Osmonkulma

Helsingin kaupunkisuunnitteluvirasto
Asemakaavaosasto
Kantakaupunkitoimisto
Hertta Ahvenainen

Sampsantie 24b (Pellervontie 13)

arkkitehti: Martti Välikangas
rakennusvuosi: 1925

SUOJELULIITE
Osmonkulman rakennukset ja
ympäristö
Liite kaavaan Käpylä, Osmonkulma

Helsingin kaupunkisuunnitteluvirasto
Asemakaavaosasto
Kantakaupunkitoimisto
Hertta Ahvenainen

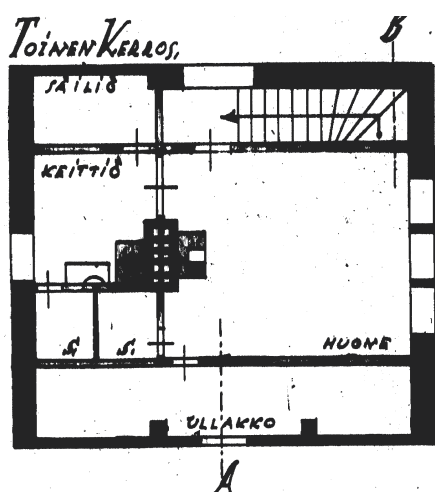
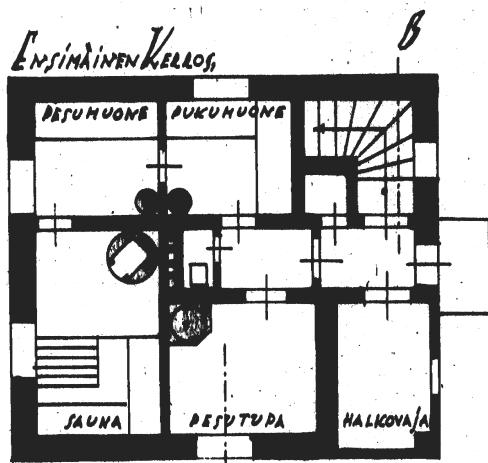
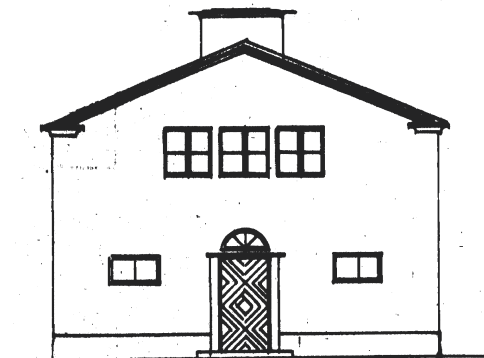
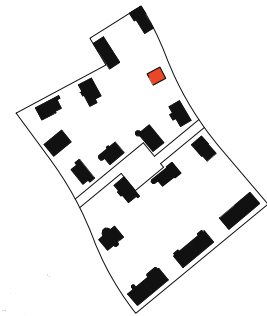

Sampsantie 24a

arkkitehti: Martti Välikangas

rakennusvuosi: 1924

entinen sauna- ja pesularakennus, nykyinen asuinrakennus

SUOJELULIITE
Osmonkulman rakennukset ja
ympäristö
Liite kaavaan Käpylä, Osmonkulma

Helsingin kaupunkisuunnitteluvirasto
Asemakaavaosasto
Kantakaupunkitoimisto
Hertta Ahvenainen

YMPÄRISTÖ

Kulttuuriympäristö

Osmonkulman puutalokorttelit kuuluvat merkittävänä osana Puu-Käpylän puutarhakaupunginosaan. Osmonkulma on maastonmuodoiltaan kallioista ja vaihtelevaa. Tiet mukailevat osittain alueen maastonmuotoja ja pienet katuaukiot muodostavat avarampia tiloja korttelirakenteeseen. Nämä nelikulmaiset katuaukiot ovat alueen hieno erikoisuus. Osmonkuja ja Pellervontie näyttävät päättyvän mäkien päälle katulinjan siirtyessä aukiolla. Rakennukset sijoiteltiin maaston korkeuserot ja alueen silloinen puusto huomioon ottaen. Kolmella tontilla talo asettuu katulinjaan, muilla tonteilla katusivulla on etupiha-vyöhyke. Rakennusten julkisivut, aidat portteineen ja suuret pihapuut luovat kehukset katutilalle. Alueen tonttien runsas kasvillisuus muodostaa alueen vehreän yleisilmeen.

Pihatilat

Puutarhakonsulentti Elisabeth Koch toimi Puu-Käpylässä rakennusten valmistumisen jälkeen puutarhakaupungin suunnittelijana ja asukkaiden talkootyön johtajana. Hänen on sanottu olleen Puu-Käpylän alkuvuosien suuri innostaja, opastaja ja Puutarha-Käpylän kauneuden luoja. Puu-Käpylän asukkaat saivat halutessaan tilata puutarhakonsulentilta pihasuunnitelman ja Koch järjesti alueella myös neuvontatilaisuuksia puutarhojen suunnittelusta. Osmonkulman alueelta ei ole löytynyt Elisabeth Kochin tekemiä pihasuunnitelmia, joten varmuutta siitä, onko Koch suunnitellut puutarhoja myös Osmonkulmaan ei ole.

Puu-Käpylän valmistumisen aikoihin 1920-luvulla asukkaiden toivomuksena oli istuttaa pihaille mahdollisimman paljon hyötykasveja ja siten hankkia oman maan tuotteita ruokapöytänsä. Hedelmäpuita ja marjapensaita istutettiin enemmän kuin tilaa oli, joka johti siihen, että istutukset vuosien kuluessa kasvoivat liian tuuheiksi. Sodan aikana puutarhat toimivat peruna- ja vihannesmaina. Sodan jälkeen alettiin puutarhoissa kiinnittää huomiota hyödyn ohella kauneuteen: kukkiin ja koristekasveihin. Monien erilaisten aikakausien myötä Puu-Käpylän puutarhat ovat saaneet nykyisen viihtyisän ja kodikkaan ilmeensä.

Alueen historiallisesti ja kaupunkikuvan kannalta merkittävä puusto sekä muu kasvillisuus on piha-alueilla nykyisin runsas ja monilajinen. Osmonkulman vehreät tontit noudattavat edelleen puutarhakaupunki-ihanteita. Suuret säilyneet tai istutetut metsäpuut, kuten koivut, männyt ja kuuset luovat alueelle vehreän ja puustoisien silhuetin. Alueella on reheviä puutarhoja hedelmäpuineen, marjapensaineen ja koristekasveineen.

Osmonkulman pihalle on alun perin ollut ominaista istutusalueiden jäsentely sekä perinteiset puutarhakasvit ja materiaalit. Pihalla ei alun perin ole ollut piharakennelmia vaan säilytystilat on sijoitettu rakennuksiin. Pihat ovat perinteisesti aidattu matalin leikatuin pensasaidoin, kivimuurein, paikalla valetuin betonimuurein tai pystyvuoraleidoin. Puitset tai metalliset portit pilareineen ovat toimineet sisäänkäynteinä tonteille. Tonttien jäsentely katuun rajautuvine aitoineen, pensasaitoineen ja portteineen on edelleen pääosin säilynyt alueella. Nykyisin tonteille on usein kaksi porttia, joista toinen portti toimii ajoporttina. Luonnonkivistä ladottuja tukimuureja sekä paikalla valettuja betonimuureja on käytetty pihojen vaihtelevan maaston pengerryksessä. Myös muissa piharakenteissa, kuten portaissa on käytetty luonnonkiveä ja paikalla valettua betonia.

0m

50m

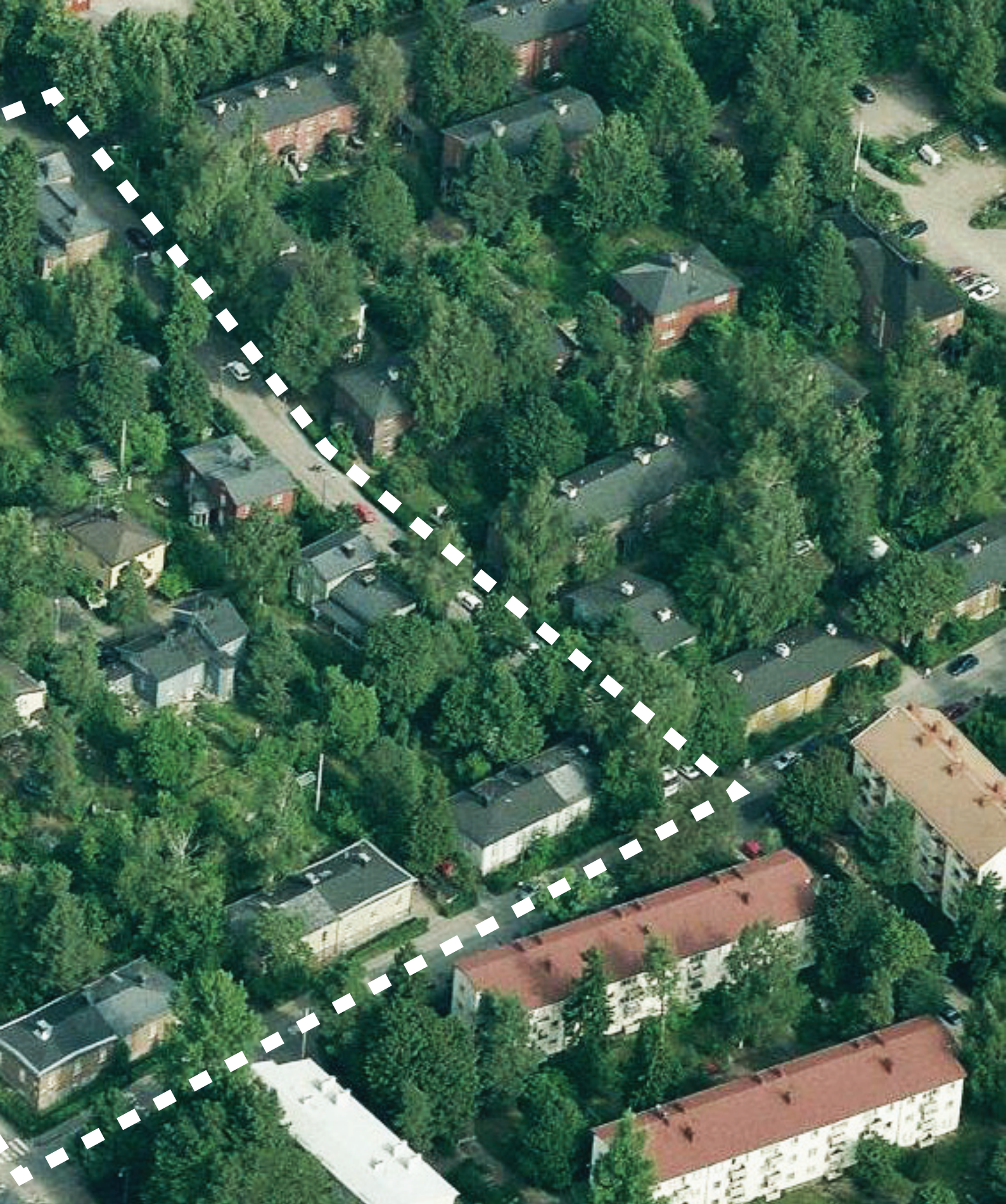
100m

SUOJELULIITE
Osmonkulman rakennukset ja
ympäristö
Liite kaavaan Käpylä, Osmonkulma

Helsingin kaupunkisuunnitteluvirasto
Asemakaavaosasto
Kantakaupunkitoimisto
Hertta Ahvenainen

SUOJELULIITE
Osmonkulman rakennukset ja
ympäristö
Liite kaavaan Käpylä, Osmonkulma

Helsingin kaupunkisuunnitteluvirasto
Asemakaavaosasto
Kantakaupunkitoimisto
Hertta Ahvenainen

Osmonkulman ympäristö

SUOJELULIITE
Osmonkulman rakennukset ja
ympäristö
Liite kaavaan Käpylä, Osmonkulma

Helsingin kaupunkisuunnitteluvirasto
Asemakaavaosasto
Kantakaupunkitoimisto
Hertta Ahvenainen

SUOJELULIITE
Osmonkulman rakennukset ja
ympäristö
Liite kaavaan Käpylä, Osmonkulma

Helsingin kaupunkisuunnitteluvirasto
Asemakaavaosasto
Kantakaupunkitoimisto
Hertta Ahvenainen

